

РЕСПУБЛИКА ЛЕНИН КОМСОМОЛУ МҮКАФАТЫ ЛАУРЕАТЛАРЫ

УШАГ ДҮНҶАСЫНЫН СƏЛҶАҢЫ

Мән бу мағаләни бөлкә дө бир нечә ил әввәл җазмалы идим. О вахт ки, гәләм достум Тоғиг Маһмудун Ашгабадда чыхан «Көрпә» журналында түркмән дилиндә ше'рларини охумушдум; о вахт ки, кечән илин мартында Таллинде Үмүмиттифаг ушаг китабы һәфтәсинин иштиракчылары шаир Тоғиг Маһмуду һәр дөнгә җада салырды. Онун Естонијада чыхан «Улдуз» адлы ушаг журналында ше'ри чап олунмушду. Көркәмли рус җазычыларындан Анатоли Алексин, Владимир Разумневич, Владимир Александров, Јаков Аким ону сорушур. Украина җазычысы Виктор Кава, белорус шаири Валентин Лукаша Тоғигини ше'рлерини Украина вә белорус дилләриндә ушаг журналларында чап етдирдиҗини сөйләиб, она салам җетирмәји хәһиш едирдиләр.

«Мурзилка» журналынын 1984-чү ил 11-чи нөмрасиндә сәнәт достумун тәзә ше'рлерини мөшһүр ушаг шаири Јаков Акимин төрчүмәсиндә охујанда да онун һағгында дост сөзү демәјә, Тоғиги үрәкдән тәбрик етмәјә бир ештијач дујдум. Ахы, инди Тоғиг Маһмуд Азәрбајҗан ушаг вә көнчләр әдәбијјаты җарадычыларынын көркәмли нүмәјәндәләриндән биридир. Онун отуз илдән артыг җарадычылыг төрчүбәсинин ушаглар вә көнчләр үчүн көзәл бәһрәләри вардыр.

Җарадычылыгына җахшы бөләд олдуғум шаир достум китабдан-китаба охучу илә самимијјетини артырмыш, ардычыл мүшаһидә вә ахтарышлары илә җада галан марағлы әһвалатлары садә вә охунағлы бир тәрздә көнч охучулара чатдырмышдыр.

Тоғиг Маһмудун ше'рләриндә, повест вә һекајәләриндә бир садәлик, сағлыг диггәти чөлб етмәкдәдир. Һәмин бу кејфијјәтләр, мәгсәд әддынлыгы, мәфуралиликлә җағнајыб ғарышыр, онун әсәрлеринин бәдин вә ичтимиан дөјәрини артырдыр.

Бу күнләрдә республика Ленин комсомолу мұкафатына лајиг көрүлән «Җерә дағылаң мунчуғлар» вә «Шән ше'рләр» китаблары Тоғиг Маһмудун инкишафыны кәстәрир. Бу китаблара дахил едилмиш повест, һекајә вә ше'рләр мұәллифин сәмарәли бәдин ахтарышларынын, җазычы зәһмәтијјә севмәсини, чәшнганлығынын дөјәрли бәһрәләридыр.

Әдәбијјатымызда мәктәб мөвзусуна, тә'лим-тәрбијә мәсәләләринә һәср олунан әсәрләрә бөлүк ештијач һисс едән мұәллиф «Җерә дағылаң мунчуғлар» повестини 10-чу сийниҗи шакирдләринин имтаһа.

Тоғиг Маһмуд

на гәдәр олан һөјәтына, әјләнчә вә шәнликлеринә һәср етмишдир. Повестдә бу күнкү мәктәб, тә'лим-тәрбијә мәсәләләринә аид конкрет еписодлар сечилмишдир. Тәшәббүскар шакирдләр олан Шәфәг, Шәнәр, Күлбәнис, Нә'ман, Күнәр, Закир вә башгаларынын шәхсиндә мәктәблиләрини имтаһан габағына нараһатлығынын, һәҗәчанларынын шаһиди олурду.

«Җерә дағылаң мунчуғлар» китабына дахил едилмиш һекајәләрдән «Күл мағазасында аквариум» көзәллијә мөһәббәтдән бәһс едир.

Китабдакы марағлы һекајәләрдән бири дә «Шөкәрбура»дыр. Бу һекајәдә мұәәллиф космоһантыҗа, космоһантыҗа ушагларын дөјәрини марағыны, романтик арзуларыны гәләмә алмышдыр.

Мұкафатда ады гејд олунмуш «Шән ше'рләр» китабы да Тоғиг Маһмудун ушаг әләми илә үзвә тәмәсыны кәстәрир. «Үч бачы вә икид Фәрид» ше'риндә һәјәтдә ојнајан үч гәшәнк бачынын гәфилдән бир дөчәл оғлан тәрәфиндән һәдәләһмәсини көрән «Гочаг Фәрид» өзүнү мейдҗач атыр. «пырыпзсач, дөчәл комбулу» говур. Бундан сонра дөчәл комбул өзү

төк ојнамагдан дарыхыб, бу шән әјләнчәли ушағларә һәсәд апарыр.

Китабдакы «Гәрибә көмијәм», «Зәмине» ше'рләри ушағларда зәһмәт мөһәббәт ојадыр, зәһмәт адамларыны севмәји, онлара һөрмәтлә җанашмаға чагырыр.

Шаир достум өз характеринә мөхүс олан бүтүн самимијјетини әдәбијјата кәтирмәји чан атыр. Онун әсәрләринин гәһрәманлары шәһ, Ватани, торпағы севән көнчләрдир. Көзәллији севән, го-рујан аталарын јолуну давам етдирән, балачалара җағгы кәстәриш ушағлардыр.

Бир нечә ил әввәл «Утанчаг оғлан», «Ана гучагы», «Сүсәнин суәлләри» китабларында Тоғиг Маһмудун ушаг дүнҗасыны нечә инчәликлә әкс етдирдиҗинин шаһиди идик. Инди дә «Җерә дағылаң мунчуғлар» вә «Шән ше'рләр» онун җарадычылыг уғуру кими нөзәр-диггәти чөлб едир.

Өмүрүң јеткин дөврүңү јашајан, балаларымыз үчүн уғурулу әсәрләр җазан гәләм достумуза бир даһа үрәкдән тәбрик едирик!

Илаяс ТАПДЫГ,
республика Ленин комсомолу мұкафаты лауреаты.